

Onderdoor 25
Postbus 30, 3990 DA Houten
Telefoon 030 639 26 11
Fax 030 639 28 99
E-mail: gemeentehuis@houten.nl
Internet: www.houten.nl

Werk en Inkomen Lekstroom

Postbus 2708

3430 GC Nieuwegein

gemeente Houten

Datum
23 november 2023

Uw kenmerk

Uw brief van

Ons kenmerk
814185

Bijlagen

Onderwerp:
Onderbrengen Sociale researchfunctie bij WIL

Geachte leden van het DB WIL,

Wij hebben als bij WIL aangesloten gemeenten de directie van de WIL in oktober 2023 via ambtelijke lijnen laten weten dat de gemeenten een voorkeur hebben om de sociale recherche functie onder te brengen bij de WIL.

Op 14 november 2023 hebben de colleges van de vier WIL-gemeenten besloten tot opheffing van de RSRN en doen u hierbij officieel het verzoek om de taken van de Sociale Recherche over te nemen van de vier WIL-gemeenten (verder: wij). Wij gaan hierover op basis van onderstaand verzoek graag met u in gesprek en kijken uit naar uw reactie op het verzoek. Wij vragen u om het verzoek mee te nemen in uw Kaderbrief 2025, zodat op deze manier ook de raden over deze wijziging worden geïnformeerd. En wij verzoeken u om door middel van een brief/begrotingswijziging uw voorstel over invulling van de sociale researchfunctie aan ons voor te leggen. We hechten er aan vanuit goed opdrachtgeverschap een duidelijk kader neer te leggen, zodat u zo goed mogelijk weet wat er wordt verlangd en kunt uitdenken hoe u hier invulling aan wil geven.

Verzoek met betrekking tot sociale recherche

Wij willen dit moment van herpositionering van de sociale recherche ook gebruiken om over en weer maximale duidelijkheid te creëren over de manier waarop de gemeenten en WIL tegen de sociale researchfunctie aankijken. Daarom delen wij met u de uitgangspunten voor een sociale recherche functie en geven aan op welke wijze wij van u een periodieke verantwoording willen ontvangen. Tot slot vragen wij van u een implementatie-plan voor deze functie.

Uitgangspunten sociale researchfunctie

Er zijn drie uitgangspunten voor de sociale researchfunctie:

- Aanpak strafrechtelijke fraude (ondermijning) als hoofdactiviteit;
- Integrale handhaving;
- Rekening houden met kwetsbaarheid inwoners.

De uitgangspunten zijn ontleend aan het onderzoek over de herpositionering van de sociale recherche, dat Wyzer heeft uitgevoerd in opdracht van de Lekstroomgemeenten. Hierin vindt u meer achtergrondinformatie. Het onderzoek is als bijlage toegevoegd.

Aanpak strafrechtelijke fraude (ondermijning) als hoofdactiviteit

Een belangrijk uitgangspunt is dat wij met de sociale recherche invulling willen geven aan onze wettelijke plicht om misbruik en oneigenlijk gebruik van voorzieningen te voorkomen.¹ En dat het bestrijden van verschillende vormen van fraude, waaronder ook woon- en zorgfraude, een hoge prioriteit heeft, omdat het de samenleving ondermijnt. Soms is het belang van het opsporen van fraude belangrijker dan het zo snel mogelijk stoppen van de uitkering. Wanneer het laten doorlopen van de uitkering in het belang is van het (strafrechtelijk) fraudeonderzoek, dan geven wij daar de voorkeur aan. Wij begrijpen dat dit vanuit het handhavingsperspectief, waarbij de focus tot nu toe vooral lag op de rechtmatigheid van de uitkeringsverstrekking, tegennatuurlijk lijkt voor een organisatie als WIL. Maar wij geven als uitgangspunt mee, dat het opsporen van ondermijnende fraude vanuit maatschappelijk perspectief zwaarder weegt. We hebben er alle vertrouwen in dat binnen WIL een sociaal rechercheur vanuit dit uitgangspunt kan handelen.

We willen dat wanneer ergens in het sociale domein serieuze signalen zijn over grote bedragen of dat er activiteiten in de strafrechtelijke context plaatsvinden, er zo snel mogelijk overlegd/iemand ingeschakeld wordt die ook de middelen heeft om dit effectief te bestrijden. Een strafrechtelijke interventie vindt in beginsel pas plaats wanneer er sprake is van een benadelingsbedrag van € 50.000,- of meer, maar hierop zijn een aantal aanvullingen (geen limitatieve opsomming):²

- er zijn strafrechtelijke dwangmiddelen toegepast;
- combinatie sociale zekerheidsfraude met een of meer (andersoortige) strafbare feiten;
- status verdachte en/of voorbeeldfunctie;
- herhaling van overtredingen binnen een bepaalde periode;
- fraude gepleegd in georganiseerd verband.

Kortom, bij zaken in een bredere criminele context en bij een hoog bedrag moet er een sociaal rechercheur worden ingezet. Daarmee wordt invulling gegeven aan "Artikel 162 Verplicht aangifte te doen: Openbare colleges en ambtenaren die in de uitoefening van hun bediening kennis krijgen van een misdrijf met de opsporing waarvan zij niet zijn belast, zijn verplicht daarvan onverwijld aangifte te doen, ..." De overheid is verplicht om goed onderzoek te doen of er sprake is van fraude. De melding bij de sociale recherche is de ingang richting het Openbaar Ministerie (OM) voor participatiefraude, het OM buigt zich dan over de kwestie.

Integrale handhaving

Gemeenten willen in de komende jaren toewerken naar een meer integrale aanpak van verschillende soorten fraude. Zeker in gevallen waarin meerdere gevallen van fraude plaatsvinden door één of een beperkt aantal personen. De sociaal rechercheursfunctie moet zo worden vormgegeven dat hier zo goed mogelijk op kan worden ingespeeld.

Rekening houden met kwetsbaarheid inwoners

Sociale recherche wordt uitgevoerd als onderdeel van het handhavingsbeleid van WIL, in de lijn van het beleidsplan In vertrouwen handhaven dat op 14 september 2023 is goedgekeurd door het DB van

---

¹ VNG: Beginselen van handhaving in de Participatiewet: inzet van handhavingsinstrumenten, blz.4

² Aanwijzing sociale zekerheidsfraude, geldend vanaf 1 april 2016. <http://wetten.overheid.nl/BWBR0037704/2016-04-01> . Uit: Ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid: Evaluatie *handhavingsbeleid Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Foto van het beleid en de uitvoering van de handhaving van de socialezekerheidswetten ten aanzien van de inlichtingenplicht.*

WIL en dat in lijn is met de toekomstige wet Handhaving Sociale Zekerheid. Kernwoorden zijn: de menselijke maat, "zacht waar het kan, hard waar het moet". Er wordt uitgegaan van vertrouwen en begripvol handhaven en we willen niet dat handhavers bezig zijn met zaken die veel capaciteit kosten en relatief weinig opleveren, maar wel veel stress bij mensen veroorzaken.

Periodieke verantwoording

We willen zicht houden op de manier waarop de sociale recherche binnen WIL functioneert. In een eerder stadium (bij uitbreiding van de afdeling Handhaving in de Begrotingswijziging 2022) hebben de gemeenten over het punt "handhaving terug op basisniveau" opgemerkt, dat moet worden aangegeven wat dit daadwerkelijk oplevert. We vragen van u om aan te geven hoe u gaat rapporteren over zowel handhaving in zijn algemeenheid als de sociale recherche in het bijzonder.

Implementatieplan

Wij willen u vragen in maximaal 5 A4 in te gaan op de volgende vragen:

1. Wat is het functieprofiel voor de sociaal rechercheur? Hierin worden bovenstaande uitgangspunten (aanpak strafrechtelijke fraude, integrale aanpak en inwonergegerichtheid) opgenomen.
2. Hoe wordt de positionering binnen de afdeling Handhaving vormgegeven? Hoe wordt de samenwerking/vervanging binnen handhaving vormgegeven? We zien mogelijkheden dat als er geen zaken zijn de betreffende medewerker andere handhavingsactiviteiten uitvoert. En dat collega's in team handhaving achtervang kunnen zijn.
3. Samenwerking met relevante stakeholders binnen en buiten de organisatie. Hoe wordt gezorgd dat invulling wordt gegeven aan de eis dat de sociaal rechercheur preventief en vroegtijdig ondersteuning kan bieden en dat er een directe samenwerking is met andere terreinen en lokale teams? Hierbij worden onder andere de samenwerking met de sociale teams, de lokale boa's, zorg, ondermijning en wonen benoemd. Dit in het kader van een integrale fraudeaanpak, maar ook het delen van kennis en kunde.
4. Samenwerking met zorgfraude. Op welke manier wordt de samenwerking met zorgfraude vormgegeven?
5. Periodieke verantwoording
6. Implementatieproces. Hierin komt o.a. aan bod hoe de verschillende bevoegdheden worden geregeld.
7. Kosten

Als u nog vragen heeft, dan kunt u contact opnemen met Koos van Dijk via telefoonnummer 06 15 82 69 06. Ook om te sparren over de eerste versie van uw implementatieplan.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders
de secretaris,

A.J. Barink

de burgemeester,

G.P. Isabella

Bijlage(n): Bijlage 1 Onderzoeksopdracht RSRN. Deel I: uitwerkingsfase voorkeursvariant